

**Maurits Constantijn de Vries van Heijst (1865-1910) zandgraf 670, vak H
*Gemeentesecretaris van Leiden***

Personalia

Geboren: 25 oktober 1865 te Hardinxveld

Zoon van: Frans Marius de Vries van Heijst en Agatha Bernardina Langeveld

Gehuwd met: Martina Suzanna Constantia Scheurleer op 3 mei 1892 te 's-Gravenhage

Overleden: 21 december 1910 te 's-Gravenhage

Begraven: 24 december 1910

Ouderlijk gezin en opleiding

Maurits Constantijn de Vries van Heijst (ook geschreven als Heyst) wordt op 25 oktober 1865 in Hardinxveld geboren als zoon van Frans Marius de Vries van Heijst (1835-1910) en Agatha Bernardina Langeveld (1839-1918). Zijn vader is tussen 1867 en 1871 burgemeester van Hardinxveld en van 1872 tot zijn overlijden in 1910 burgemeester van Delft. Zijn ambtstermijn in Delft van 38 jaar is de langste van alle burgemeesters in Delft. Het De Vries van Heijstplantsoen in Delft is naar hem vernoemd.

De Vries van Heijstplantsoen

Het gezin de Vries van Heijst - Langeveld telt vier kinderen:

1. Frans Marius (geboren op 29 juni 1861; overleden op 28 september 1932, 71 jaar).
2. Cornelia Adriana Agatha (geboren op 9 april 1863; overleden op 13 oktober 1951, 88 jaar).
3. Maurits Constantijn: onze hoofdpersoon.
4. Paulina Maria (geboren op 30 december 1873; overleden op 23 januari 1874, ruim 1 jaar).

Maurits Constantijn brengt de eerste jaren van zijn leven in Hardinxveld door. In 1872 - hij is dan bijna zeven jaar - verhuist het gezin naar Delft, waar zijn vader tot burgemeester is benoemd. In Delft gaat hij, na de lagere school, aanvankelijk naar de HBS. Op zeker moment vat hij het plan op om later rechten te gaan studeren. Daarvoor is een gymnasiale opleiding vereist, en daarom stapt hij over naar het Delftse Stedelijk Gymnasium.

Stedelijk Gymnasium Delft

In 1883 slaagt hij voor het gymnasiumexamen en schrijft zich vervolgens in aan de universiteit van Leiden als student in de rechten. Op 24 juni 1891 rondt hij deze studie af met een dissertatie die de titel heeft *“Nog iets over het geneeskundig geheim, meer in ‘t bijzonder in verband met de levensverzekering”*.

Het proefschrift behandelt het spanningsveld tussen het medisch beroepsgeheim en de informatieplicht van een arts jegens levensverzekeraars, een onderwerp dat in de late 19e eeuw actueel is en draait om de balans tussen privacy van de patiënt en de risicobeoordeling van verzekeringsmaatschappijen. Het tweede hoofdstuk van de dissertatie heeft dan ook de titel *“De geneesheer tegenover de maatschappijen van levensverzekering”*.

Werkzaam bij de Rotterdamsche Levensverzekering-Maatschappij

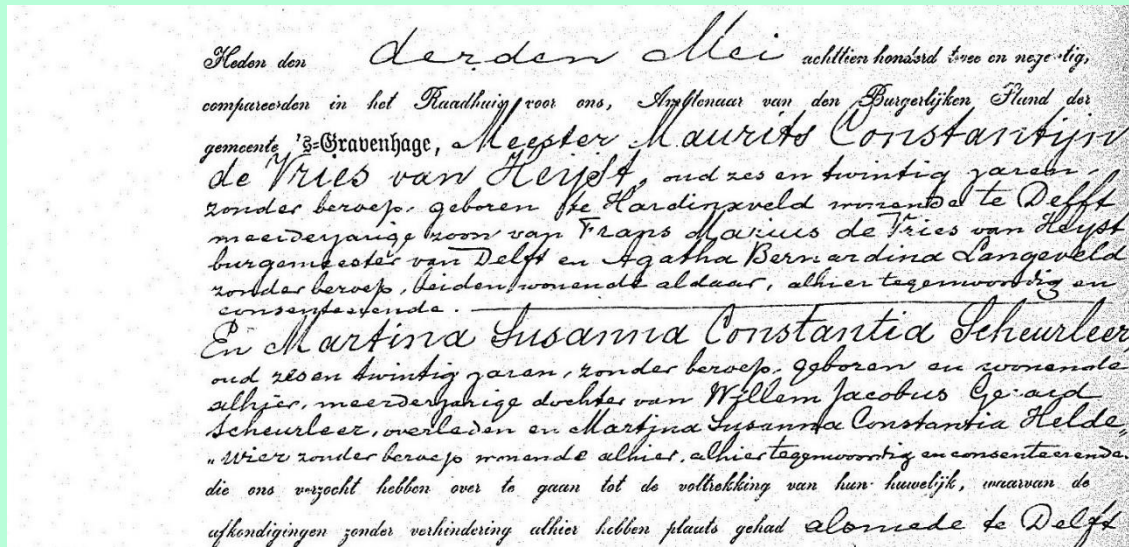
Zoals de titel van zijn proefschrift al laat zien, is De Vries van Heijst van plan om een baan te vinden op het gebied van de levensverzekeringen. Hij slaagt daarin en treedt als jurist toe tot de Rotterdamsche Levensverzekering-Maatschappij.

Na enkele jaren komt hij echter tot de conclusie dat een dergelijke werkkring hem onvoldoende bevrediging biedt. Hij denkt er over om de diplomatieke dienst in te gaan

en consul te worden. Maar dit plan laat hij varen en hij besluit een baan te zoeken als ambtenaar bij een grote gemeente.

Huwelijk en gezin

Op 3 mei 1892 treedt Maurits Constantijn de Vries van Heijst te 's-Gravenhage in het huwelijk met Martina Suzanna Constantia Scheurleer.

Huwelijksakte

Het echtpaar De Vries van Heijst - Scheurleer gaat in Leiden wonen, op het Plantsoen nummer 13, en krijgt drie kinderen:

1. Frans Maurits Constantijn (geboren op 22 mei 1898; op 1-jarige leeftijd overleden op 15 juni 1899).
2. Martina Suzanna Constantia (geboren op 8 mei 1901; datum van overlijden onbekend).
3. Paul (geboren op 5 februari 1908; datum van overlijden onbekend).

Gemeentesecretaris van Leiden

Mr. De Vries van Heijst slaagt in zijn voornemen om als ambtenaar werk te vinden bij een grote gemeente. In 1896 wordt hij commies-redacteur bij de gemeentesecretarie van Leiden.

Hij functioneert uitstekend en als op 12 maart 1898 de gemeentesecretaris mr. Ewaldus Kist overlijdt, is De Vries van Heijst de aangewezen persoon om hem op te volgen. Op 28 maart 1898 wordt hij als gemeentesecretaris geïnstalleerd.

Hij vervult deze functie op waardige wijze, met meer dan gewone werkkraft en met veel deskundigheid. Meer dan eens wordt hem in de gemeenteraad lof toegezwaaid voor zijn uitstekende rapporten.

De Vries van Heijst

College van B&W ca. 1900 met geheel links gemeentesecretaris De Vries van Heijst (de anderen: v.l.n.r. burgemeester Was en de wethouders Juta, Korevaar en Dekhuijzen)

De Vries van Heijst kan met de burgemeesters goed opschieten. De eerste jaren is dat burgemeester François Was, vanaf 1903 tot 1910 Nicolaas de Ridder en in 1910 De Gijsselaar. Vooral met De Ridder werkt hij uitstekend samen. Beiden hebben grote overeenkomsten in kennis en belangstelling.

Hoewel De Vries van Heijst hulpvaardig en vriendelijk is, is hij niet bij iedereen geliefd. Hij is streng voor zijn ondergeschikten, maar niet minder voor zichzelf. Ook is hij nogal impulsief, wat leidt tot diverse conflicten. Sommigen vinden hem een lastige man.

Naast zijn werk en enkele bestuurlijke functies, trekt De Vries van Heijst er graag op uit in de natuur. Daar maakt hij vele wandelingen en vindt hij de ideale plek om zijn gedachten te laten gaan en plannen te smeden.

Veel vrienden heeft hij niet. Tot zijn weinige vrienden kan G.H. Kokxhoorn worden gerekend. Met deze maakt hij regelmatig wandelingen in de natuur of een autoritje, bijvoorbeeld naar Deventer, waar zoon Paul woont of naar de dochter van Kokxhoorn in Apeldoorn.

Bestuurlijke functies

Naast zijn functie als gemeentesecretaris, heeft hij enkele andere functies:

- Secretaris van de Vrijzinnige Kiesvereniging (1894)
- Secretaris van het Krankzinnigengesticht Endegeest (1897)
- Lid van de Commissie voor de bewaring van kunstvoorwerpen (1899-1903)
- Lid van het bestuur van de Leidse Schouwburg (1900-1903)

Voor deze verdiensten als vrijwilliger benoemt H.M. de Koningin De Vries van Heijst in 1905 tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Zijn overlijden

Op 21 december 1910 overlijdt Maurits Constantijn de Vries van Heijst vrij onverwacht te Den Haag. Hij wordt slechts 45 jaar. Hij heeft op dat moment problemen met zijn gezondheid, maar niet in die mate dat men verwacht dat deze levensbedreigend zijn. Zijn overlijden is een zware slag voor zijn echtgenote en zijn beide kinderen, Martina en Paul.

Drie dagen later wordt hij op de begraafplaats aan de Groenesteeg ter aarde besteld in zandgraf 670. In zowel het Leidsch Dagblad als in de Leidsche Courant wordt uitgebreid verslag gedaan van zijn begrafenis. De Leidsche Courant schrijft hierover het volgende.

Overlijdensadvertentie

Onder grote belangstelling had hedenmiddag de ter aarde bestelling plaats van het stoffelijk overschot van wijlen mr. M.C. de Vries van Heyst, in leven secretaris der gemeente. Tot de vele aanwezigen, die den hooggeachten en diep betreunden ontslapene de laatste eer wilden bewijzen, behoorde het college van Burgemeester en Wethouders, bijna alle leden van den gemeenteraad, hoofdambtenaren en ambtenaren uit alle takken van de gemeentedienst en vele notabelen. De lijk-kist wordt voorafgegaan door den conciërge en de boden ten raadhui-ze.

Alvorens de kist ten grave daalde, hield burgemeester Jhr. Mr. N.C. de Gijselaar met diepbewogen stem een toespraak, waarin hij een laatste woord van afscheid sprak tot hem, die hij nog voor korte tijd opgewekt en door den onverbiddelijken dood zoo plotseling is weggerukt.

Dit woord van afscheid sprak hij namens de gemeente, waaraan de ontslapene vele jaren zijn groote talenten en uitstekende werkkraft had gewijd; welke in hem een uitnemend hoofdambtenaar betreurt, die haar trouw, eerlijk en onpartijdig diende.

Ook namens den gemeenteraad en het college van B. & W. bracht de burgemeester een afscheidsgroet, er aan herinnerend, hoe uit de woorden van prof. Fockema Andreae in de laatste openbare raadszitting bleek, dat de overledene hooglijk gewaardeerd werd.

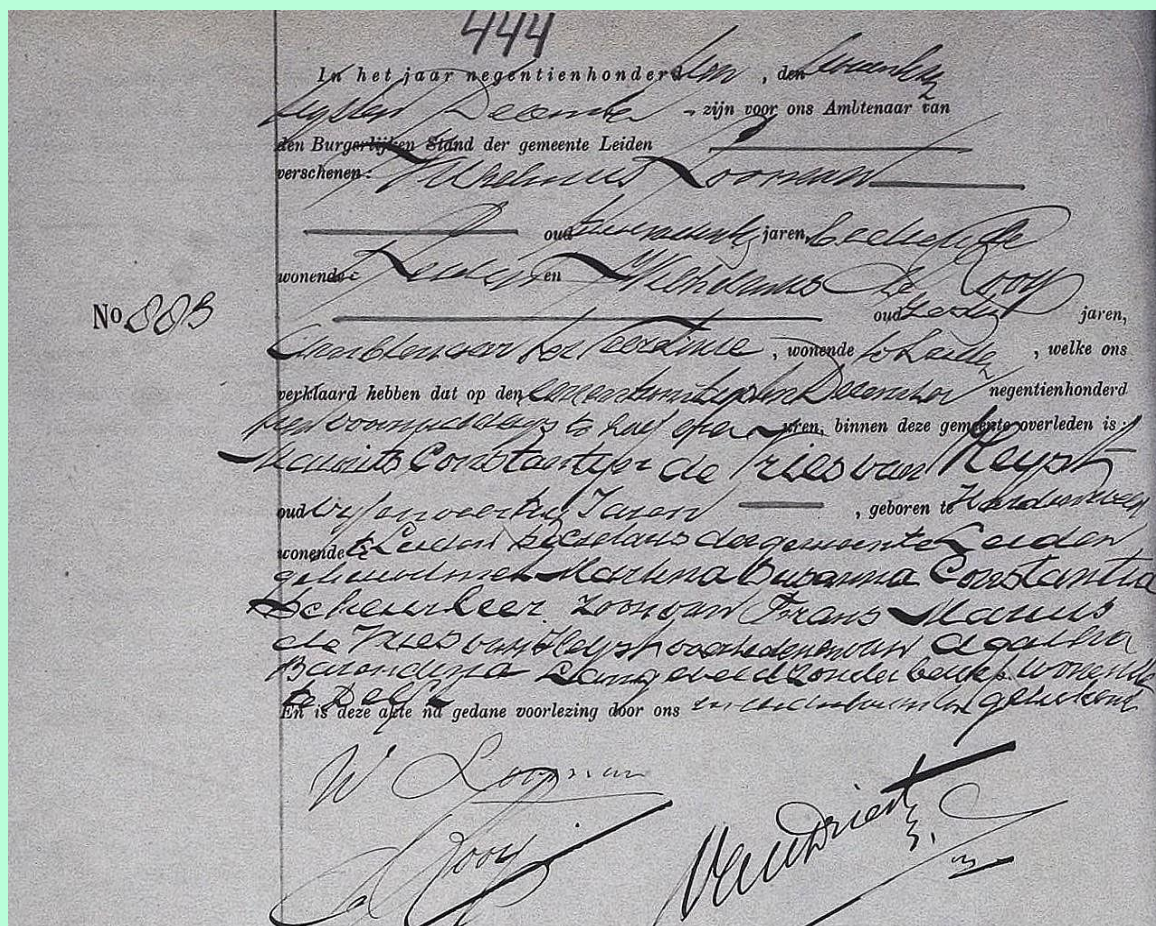
Van zijn vernuft kunnen ook de ambtenaren getuigen die onder hem werkten en de hoofdambtenaren die met hem werkten. Spreker is overtuigd, dat de ambtenaren zijn nagedachtenis immer zullen eeren.

Ten slotte een woord van afscheid namens de vrienden, die Mr. de Vries van Heyst in den Raad, in het College van B. & W., in wijden krijg bezat. Trouwe vriendschapsbanden hechtten den afgestorvene aan de spreker, die nu mist zijn beste kracht, zijn steun. Hoe kort heeft spreker die vriendschap mogen ondervinden.

Wat betekent echter onze smart bij die der familie; bij die der moeder, die binnen het jaar haar echtgenoot en zoon zag ten grave dalen; bij die der lieve kinderen, die hun vader verliezen; bij die der diepbedroefde weduwe. Moge God hun sterkte geven dit verlies te dragen.

De negen maanden, die gij mij tot steun zijt geweest, eindigde spreker, waarin gij mij in alles hebt geholpen, waarin gij getoond hebt oprechte vriendschap, zullen nooit uit mijn geheugen verdwijnen. Rust zacht.

Een broeder van den overledene dankte voor de bewezen eer. Met het strooien van een handvol bloemen, werd de droeve plechtigheid beëindigd.

Overlijdensakte Maurits Constantijn de Vries van Heijst

In zandgraf 670 was al eerder, op 19 juni 1899, zijn oudste zoon Frans Maurits Constantijn begraven, die kort na zijn eerste verjaardag overleed. Dit zijn de enige twee die in dit graf zijn begraven, zoals uit het grafboek blijkt. De zerk op het graf is verdwenen; er resteert alleen nog een grafnummerpaaltje.

Grafboek zandgraf 670

Grafnummerpaaltje op zandgraf 670

Bronnen:

Literatuur:

G.H. Kokxhoorn: *Mr. Maurits Constantijn de Vries van Heyst*, Leids Jaarboekje 1911.

Archieven:

- Centraal Bureau voor de Genealogie te Den Haag (CGB)
- Erfgoed Leiden en Omstreken (ELO)

Dagbladen:

- Leidsch Dagblad: 22, 23 en 24 december 1910
- Leidsche Courant: 22, 23 en 24 december 1910

Websites:

- www.wiewaswie.nl
- www.wikipedia.nl

Auteur

Lodewijk Kallenberg (januari 2026)